

УДК 332.33

Сокольська Т.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
Білоцерківський національний аграрний університет

РЕСУРСИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Постановка проблеми. Сучасний стан і тенденції розвитку вітчизняного сільського господарства хоч і свідчать про наростання позитивних явищ та загального обсягу виробництва, проте нині діючий в аграрному секторі господарський механізм ще не створив належних економічних умов, які б орієнтували сільгосптоваровиробників на підвищення рівня використання земельних, матеріально-технічних і трудових ресурсів, впровадження науково-технічних досягнень. Зокрема, нині дуже низькою є питома вага коштів сільськогосподарських підприємств, витрачених на фінансування досліджень і розробок – 0,5 %, придбання нових технологій – 2,5 %) [1]. Останнім часом спостерігається посилення інтеграційних тенденцій, що провокують зростання загроз продовольчій безпеці в Україні, оскільки недостатніми є середньодушові норми споживання продовольства, висока частка продовольчих витрат у доходах населення, зберігається імпортозалежність внутрішнього ринку від продовольчих товарів, які раніше в достатньому обсязі вироблялися в Україні. У зв'язку з цим виникає необхідність у проведенні глибоких соціально-економічних перетворень для забезпечення збалансованого, ресурсоефективного економічного зростання сільськогосподарського виробництва. Причому саме по собі економічне зростання не гарантує успіху [2], необхідна активна державна політика, яка б забезпечила доступність його результатів для всіх без винятку в ланцюзі аграрного виробництва, а доходи, отримані в результаті швидкого економічного зростання, мають бути спрямовані для соціального, екологічного та економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що питанням ресурсного забезпечення економічного зростання та сталого розвитку в аграрній сфері приділяється велика увага вітчизняними та зарубіжними вченими, серед яких: О.В. Шубравська, О.Л. Попова, О.М. Бородіна, І.В. Прокопа, В.В. Юрчишин та ін. Разом із тим невирішеними залишаються проблеми забезпечення ресурсоефективного економічного зростання сільськогосподарського виробництва.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у вивченні можливостей збалансованого ресурсного забезпечення економічного зростання сільськогосподарського виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ринкових умовах господарювання питання ефективності виробництва, зокрема сільського господарства, є надзвичайно актуальними, оскільки тісно пов'язані із забезпеченням фінансової результативності діяльності суб'єктів господарювання. Досягнення цієї мети передбачає необхідність здійснення цілісної системи організаційно-економічних заходів, серед яких важливу роль відіграє забезпечення ресурсної збалансованості, під котрою ми розуміємо:

- 1) забезпечення процесу відтворення ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств на основі оптимального співвідношення між матеріально-технічними, трудовими, земельними та іншими ресурсами в процесі організації агровиробництва;
- 2) підбір ресурсів з урахуванням особливостей діючих технологій з обов'язковим урахуванням природно-кліматичних умов;
- 3) збалансованість у використанні наявних ресурсів, що передбачає таке їх поєднання в єдиний виробничий процес, яка забезпечить високу ресурсовіддачу.

Нашими дослідженнями виявлено, що економіка України уже впродовж багатьох десятиліть характеризується недостатньою віддачею природного ресурсного потенціалу, а в останні роки навіть його руйнуванням. В умовах деградації природних систем життєзабезпечення, незавершеності ринкових реформ, нестабільності політичної і соціально-економічної ситуації в державі проблема відтворення аграрного ресурсного потенціалу України щодалі загострюється через недосконалість національного законодавства, що регулює економічні процеси, відсутність комплексного підходу до здійснення ринкових реформ і непослідовність економічної політики.

Причому ця проблема замовчується на фоні щорічного нарощування загального обсягу виробництва валової продукції (у постійних цінах 2010 р.) та індексу валової продукції сільського господарства по відношенню до 1990 року (рис. 1).

За офіційними даними Державного комітету статистики України, у 2014 р. загальний обсяг виробництва становив 251438,6 млн грн, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 139058,4 млн грн, господарствах населення – 112380,2 млн грн [3].

Рис. 1. Динаміка індексів валової продукції сільського господарства, %
Джерело: складено за Даними державної служби статистики [3]

Якщо розглядати індекси валової продукції сільського господарства по відношенню до 2000 та 2005 років, які у 2014 році дорівнювали відповідно 172,1 та 144,2 %, то можна відзначити збереження тенденції стабільного нарощення обсягів її випуску. Однак, таке економічне зростання позначилося на погіршення якості та ефективності використання земельних ресурсів.

Нині в Україні, яку давно вважають «житницею Європи», встановилася стійка тенденція до недбалого використання земельних ресурсів, що спричиняє деградації земель, втрати родючого шару, ерозії і забруднення. До ерозії ґрунту схильні більше половини всіх родючих земель України. Упродовж останніх двох десятиків років спостерігається зниження родючості ґрунтів, передусім зменшення вмісту гумусу.

За даними Держземагентства України, приблизно 1,7 млн га (4,1 % загальної площі сільськогосподарських угідь) піддані вітровій ерозії (дефляції) і 13,3 млн га (32 %) – водній ерозії, а понад 2 млн га угідь (4,8 %) піддані сумісній дії і водної, і вітрової ерозії. У складі еродованих земель обліковується 4,6 млн га середньо- і сильнозмитих, у т.ч. 68 тис. га таких, що повністю втратили гумусовий горизонт. Крім того, 10,7 млн га (25,8 % сільськогосподарських угідь) становлять кислі ґрунти; 2,3 млн га (5,4 %) – солонцюваті й 1,7 млн га (4,1 %) – засолені; 1,9 млн га – перезволожені; 1,8 млн га – заболочені і 0,6 млн га – кам'яністі. Понад 20 % території України забруднено різними токсичними сполуками, у т.ч. значні площі забруднені радіоактивними ізотопами. Негативні геологічні явища поширені більш як на 50 % території України.

За даними Міністерства екології та природних ресурсів України, коефіцієнт екологічної стабільності землекористування в Україні становить 0,41, тобто землекористування на території України оцінюється як «стабільно нестійке» [4], а в окремих областях повністю ігнорується допустима екологічна норма розораності земель. Так в Запорізькій області рівень розораності земель становить 69,4 %, у Кіровоградській – сягає 70,3 % (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка рівня землезабезпечення вітчизняної агросфери

Область	Частка сільськогосподарських угідь у загальній земельній площі, %		Розораність земель, %		Наявність сільськогосподарських угідь на 1 особу сільського населення, га		Вартість на 1 особу сільського населення у 2013 р. за нормативною грошовою оцінкою, грн	
	1990 р.	2013 р.	1990 р.	2013 р.	1990 р.	2013 р.	с.-г. угіддя	рілля
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Україна	68,6	60,4	55,4	51,4	2,433	2,560	48659,3	44942,9
Області з розораністю земель більше 60,0%								

продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кіровоградська	83,1	72,6	73,1	70,3	4,154	4,769	99762,5	98808,9
Запорізька	82,5	78,5	70,6	69,4	4,474	5,167	107106,3	103149,8
Миколаївська	81,2	72,6	69,1	66,9	4,391	4,705	79727,1	76171,8
Дніпропетровська	78,6	68,8	66,7	65,1	3,893	4,010	84522,3	82443,7
Вінницька	76,9	69,0	66,9	62,7	1,919	2,250	49127,3	45069,7
<i>Області з розораністю земель від 50,0 до 59,9%</i>								
Полтавська	75,7	64,8	63,7	59,9	2,841	3,268	71209,3	69020,9
Тернопільська	76,3	69,4	64,7	59,6	1,540	1,591	28759,0	27349,2
Черкаська	68,0	62,7	61,1	59,2	1,984	2,362	61370,5	59166,9
Донецька	76,6	67,1	63,0	58,9	3,925	4,297	95182,4	87704,6
Одеська	76,9	66,2	62,0	58,8	2,867	2,758	50959,5	45919,5
Харківська	76,8	69,7	62,7	58,5	3,547	4,027	78925,4	73368,0
Хмельницька	76,0	71,3	63,6	58,6	1,987	2,502	51522,3	46918,0
Херсонська	68,8	62,0	61,6	57,9	4,065	4,196	93456,5	90710,9
<i>Області з розораністю земель від 30,0 до 49,9%</i>								
Сумська	72,0	60,8	56,4	48,6	3,181	3,920	66440,0	61438,2
Луганська	70,5	63,9	53,0	46,1	4,834	5,702	84504,0	72819,5
Автономна Республіка Крим	65,8	55,6	45,1	44,5	2,322	1,967	46803,1	38857,9
Київська	58,8	52,3	49,4	44,2	1,908	2,284	47466,4	41210,5
Чернігівська	65,1	54,1	47,1	40,5	3,186	4,373	61158,0	53313,7
Чернівецька	58,4	55,6	41,7	40,0	0,867	0,860	17572,0	14051,2
Житомирська	54,2	43,3	42,7	35,1	2,280	2,429	32501,0	27049,6
Львівська	57,8	47,0	39,6	33,0	1,141	1,026	14247,4	12809,8
Рівненська	44,7	41,0	32,9	31,1	1,422	1,352	24170,3	21471,0
Волинська	52,1	41,3	33,9	30,2	1,961	1,656	28217,7	24200,0
<i>Області з розораністю земель до 29,9%</i>								
Івано-Франківська	35,8	35,4	28,7	27,0	0,606	0,628	9946,8	9115,4
Закарпатська	32,5	31,5	14,8	15,1	0,562	0,508	6189,8	4295,7

Джерело: [5]

Внаслідок розбалансованості та неефективності в землекористуванні, порушення екологічної відповідності застосованих нині агротехнологій, нехтування вимог законів природи, можливості вітчизняного біокліматичного потенціалу використовуються на 30-50 %. Рівень урожайності сільськогосподарських культур значно нижчий порівняно із провідними економічно розвиненими країнами світу (рис. 2).

При цьому коливання рівня урожайності зернових культур за останні три роки становить 15,7 %, (допустимі норми у розвинених країнах – 10 %). В гонитві за прибутком вітчизняні сільськогосподарські виробники не дотримуються оптимального співвідношення культур у сівознах в різних природно-сільськогосподарських регіонах, щораз збільшуючи площі під комерційними культурами (табл. 2).

З даних таблиці 2 видно, що у 2014 році частка зернових та зернобобових культур у загальному обсязі дорівнювала 54,3 %, технічних – 30,9 %, картоплі та овочів, баштанних культур 6,9 % кормових культур 7,7 %.

Отже, нераціональна структура сільськогосподарських посівних площ, розміщення культур без достатньо повного врахування ґрунтово-кліматичних умов порушує умови сталого економічного розвитку сільськогосподарського виробництва та призведе до катастрофічних наслідків у майбутньому.

З одного боку, у 2014 році АПК став галуззю із найбільшим валютним вигоном (\$16,7 млрд експорту продукції сільського господарства, Український клуб аграрного бізнесу), а з іншого – валова додана вартість (основні ціни) у відсотках до зального підсумку становила лише 11,8 %.

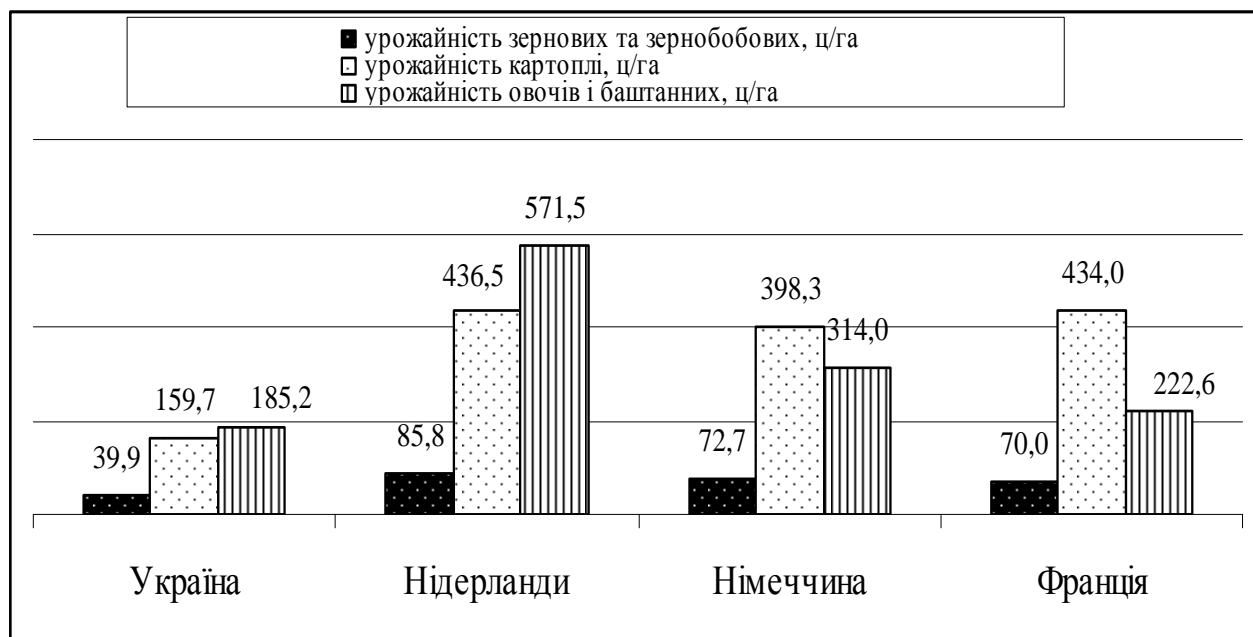

Рис. 2. Урожайність продукції рослинництва в Україні та інших зарубіжних країнах, 2013 р.
Джерело: складено за Даними державної служби статистики [3]

Таблиця 2

Динаміка посівних площ сільськогосподарських культур, тис га

Рік	Уся посівна площа, га	у тому числі			
		зернові та зернобобові культури	технічні культури	картопля та овочі, баштанні культури	кормові культури
Господарства усіх категорій					
1990	32406,0	14583,4	3751,3	2072,5	11998,8
1995	30963,2	14152,1	3748,2	2165,3	10897,6
2000	27173,3	13646,5	4186,8	2276,9	7063,1
2005	26043,6	15004,8	5260,1	2040,9	3737,8
2010	26951,5	15090	7295,8	1966,6	2599,1
2011	27670,5	15723,8	7441,1	2028,3	2477,3
2012	27801,3	15449	7854,1	2023,3	2474,9
2013	28329,3	16209,9	7869,4	1961,3	2288,7
2013	27573,1	15681,6	7723	1920,9	2247,6
2014	27239,1	14800,8	8437,4	1899,7	2101,2

Джерело: [6]

Тому ми вважаємо, що сьогодні політика держави має бути спрямована на оптимізацію структури сільськогосподарського виробництва шляхом розвитку тваринництва як трудомісткої галузі, яка сприятиме забезпеченню інклюзивного росту та зростанню доданої вартості через оптимізацію взаємозв'язків між сільськогосподарськими виробниками та переробними підприємствами, а не експортувати лише сировину.

За даними державного комітету статистики України, на 1 січня 2015 року кількість поголів'я ВРХ становила 3384,0 тис голів, а для досягнення бездефіцитного балансу гумусу в ґрунт необхідно вносити від 8 до 13 т гною на 1 га ріллі. В Україні значення цього показника в 2014 р. становило 0,1, тоді як у світі нормальне значення такого індикатора – 1. Окрім того, спеціалізація на виробництві обмеженого обсягу сільгосппродукції може суперечити необхідності комплексного використання наявних ресурсів й забезпечення імпортозаміщення, а в умовах нестабільності світових ринків – продукувати додаткові ризики для аграріїв [5].

Надзвичайно важливу роль у забезпеченні економічного зростання відіграють людські ресурси. Нині ефективність виробництва безпосередньо залежать від якості, мотивації і характеру використання робочої сили в цілому й кожного працівника, зокрема.

По мірі стрімкого освоєння в сільському господарстві складних технологій і розвитку масової комп'ютеризації важлива роль відводиться зростанню компетентності працівників, які посідають провідне місце у товаровиробництві, оскільки до них щоденно пред'являються зовсім нові вимоги, за котрими творчий потенціал працюючих має визначати вектор економічного розвитку як окремих територій, так і галузі в цілому.

Разом з тим, аналіз стану трудових ресурсів у вітчизняному сільському господарстві свідчить про поступову їх деградацію внаслідок несприятливих соціально-демографічних та економічних умов на селі. За даними Державної служби статистики України, кількість зайнятого населення у сільському господарстві у 2014 році становила 3091,4 тис осіб, або 17,1 %, кількість зареєстрованих безробітних – 112,6 тис. осіб (22 % до загального підсумку по галузях України); середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, задіяних у сільському господарстві у 2014 році дорівнювала 2556 грн (середня по Україні – 3480 грн). Тому вважаємо, що вітчизняний аграрний сектор економіки вкрай потребує переходу до ефективного зростання, досягнення і сталість якого мають бути засновані на знаннях та інноваціях (smart growth), інклюзивному рості та green growth [7].

Нашими дослідженнями також встановлено, що в Україні за досить високого рівня забезпеченості сільського господарства земельними і трудовими ресурсами залишається невирішеною проблема його техніко-технологічного оснащення, що зумовлено недостатнім фінансовим забезпеченням галузі.

Машинно-тракторний парк морально та технічно зношений і забезпечений лише на 60–65 % до технологічної потреби [8].

Через технічні несправності та фізичне спрацювання в Україні щорічно не використовується 25–35 % тракторів, комбайнів та інших машин, що призводить до порушень технологій виробництва продукції та втрат майже третини врожаю.

За 2010–2013 рр. сільськогосподарські підприємства України придбали всього 11720 тракторів (2930 одиниць в середньому на рік) та 2636 зернозбиральних комбайнів (659 одиниць в середньому на рік), що, відповідно, становить 7,3 % та 9,4 % від потреби. За 2013 р. по сільськогосподарських підприємствах України було оновлено 1,9 % тракторів та 1,7 % зернозбиральних комбайнів.

Окрім недостатності власних джерел фінансування техніко-технічного переоснащення, однією з причин гальмування цього процесу є нерозвиненість вітчизняного сільськогосподарського машинобудування, продукція якого не відповідає сучасним вимогам аграрного виробництва. Парк техніки оновлюється за рахунок імпортних поставок – до 1,5 млрд дол. США на рік. І це не тільки нова техніка, це ще й б/в техніка (вторинний парк за деякими видами техніки перевищує 50 %).

Висновки з проведеного дослідження. Оцінюючи рівень використання ресурсного потенціалу вітчизняного аграрного сектору, можна твердити про часткове використання його можливостей. Це пояснюється незадовільним рівнем матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва, відсутністю економічної мотивації у працівників та довгострокової перспективи виробництва сільськогосподарської продукції у потенційних інвесторів.

Нині очевидним є факт, що просте нарощування обсягів виробництва, орієнтоване на високомаржинальні культури (кукурудза, соняшник, ріпак та ін.), призводить лише до руйнування природного потенціалу, посилення деструктивного впливу на навколишнє середовище, погіршення екологічної складової якості життя, що в цілому загрожує здоров'ю суспільства, тобто до структурної розбалансованості. Тому в пріоритеті мають бути визначені складові сталого економічного зростання сільськогосподарського виробництва: стабільне зростання його обсягів відповідно до структурної збалансованості (зміни структури аграрної діяльності в бік збільшення частки більш трудомістких виробництв – тваринницької, овочевої, органічної продукції), екологічність, економічна та соціальна ефективність, включаючи розвиток несільськогосподарської зайнятості.

Ми погоджуємося з думкою провідних вітчизняних науковців про те, що аграрний сектор потребує дієвої державної підтримки та залучення фінансування в сільськогосподарське виробництво. Вважаємо, що вирішення саме фінансових проблем дозволить відновити матеріально-технічну та соціальну базу в аграрній сфері і забезпечити зростання екологічно збалансованого аграрного виробництва.

Слід підкреслити, що на шляху до модернізації сільськогосподарського виробництва визначна роль має відводитися освіті і науці. Враховуючи досить обмежені фінансові можливості, в результаті чого державна підтримка сільгосптоваровиробників буде залишатись незначною, акцент має бути зроблено на місцеві бюджети, доходи яких, починаючи з 2015 року, значно зросли. А це саме ті кошти, які можуть спрямовуватися на підтримку галузей місцевої економіки і вже сьогодні демонструють точки економічного зростання.

Також має відбутися підвищення соціальної відповідальності аграрного бізнесу шляхом запровадження прозорих механізмів і застосування існуючих європейських практик державно-

приватного партнерства між державою, агробізнесом та сільськими громадами з метою посилення позитивного впливу на подолання сільської бідності та створення робочих місць на селі.

Бібліографічний список

1. Шубравська О.В. Перспективи модернізації аграрного сектору України / О.В. Шубравська, К.О. Прокопенко // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2013. – № 8. – С. 64-76.
2. The State of Food Insecurity in the World 2012 (Food and Agriculture Organisation) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fao.org/docrep/016/i3027e/i3027e.pdf>.
3. Сільське господарство України за 2014 рік : [статистичний збірник]. – К. : Державна служба статистики України, 2015. – 379 с.
4. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2012 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/index.php/dopovidi>.
5. Агропродовольчий розвиток України в контексті забезпечення продовольчої безпеки : монографія / [О.В. Шубравська, Л.В. Молдаван, Б.Й. Пасхавер та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук О.В. Шубравської; НАН України; ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – 2014. – 456 с.
6. Рослинництво України за 2014 рік : [статистичний збірник]. – К. : Державна служба статистики України, 2015. – 180 с.
7. Sokolska T.V. The role of human capital in providing smart growth in agriculture / T.V. Sokolska // *Innovatsina ekonomika*. – 2015. – № 5. – Р. 17-20.
8. Козаченко О.В. Проблеми та перспективи розвитку технічного сервісу машин АПК / О.В. Козаченко // Вісник ХНТУСГ ім. П. Василенка. – Вип. 145. – Харків, 2014. – С. 3–7.

References

1. Shubravskaya, O.V. and Prokopenko, K.O. (2013), "Prospects of modernization of Ukraine's agrarian sector", *Ekonomika Ukrainy : polityko-ekonomichnyi zhurnal*, no.8, pp. 64-76.
2. The State of Food Insecurity in the World 2012 (Food and Agriculture Organisation), available at: <http://www.fao.org/docrep/016/i3027e/i3027e.pdf>. (access date January 25, 2016).
3. State Statistics Service of Ukraine (2015), "Agriculture of Ukraine in 2014", Kyiv, Ukraine, 379 p.
4. *Nacionalna dopovid pro stan navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshha v Ukraini u 2012 rotsi* [National Report on the State of Environment in Ukraine in 2012], available at: <http://www.menr.gov.ua/index.php/dopovidi>. (access date January 25, 2016).
5. Shubravskaya, O.V., Moldavan, L.V., Paskhaver, B.Y. et al. (2014), *Ahroprodovolchyi rozvytok Ukrainiy v konteksti zabezpechennia prodovolchoi bezpeky* [Ukraine Agri-food development in the context of food security], monograph, NAN, DU "In-t ekon. ta prohnzuv. NAN Ukrainy", Kyiv, Ukraine, 456 p.
6. State Statistics Service of Ukraine (2015), "Crop production of Ukraine in 2014", Kyiv, Ukraine, 180 p.
7. Sokolska, T.V. (2015), "The role of human capital in providing smart growth in agriculture", *Innovatsina ekonomika*, no. 5, pp. 17-20.
8. Kozachenko, O.V. (2014), "Problems and prospects of technical service machines in APC", *Visnyk HNTUSH im. P. Vasylenka*, issue 145, pp. 3-7.

Сокольська Т.В. РЕСУРСИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Мета дослідження полягає у вивченні можливостей збалансованого ресурсного забезпечення економічного зростання сільськогосподарського виробництва.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети, в процесі дослідження були використані наступні методи наукового пізнання: діалектичний і системний підходи – для вивчення зв'язків між явищами і процесами сталого економічного зростання сільськогосподарського виробництва, завдяки чому визначено їх причино-наслідковий зв'язок; системно-структурний та статистичного аналізу – для визначення рівня ресурсного забезпечення сільськогосподарського виробництва; функціональний – для дослідження ролі сталого економічного зростання в аграрній сфері та посилення позитивного впливу на подолання бідності сільського населення і створення робочих місць на селі.

Результати. Здійснено аналіз сучасного стану і тенденцій формування ресурсного потенціалу вітчизняного сільського господарства, зокрема природних, трудових та матеріально-технічних ресурсів.

Доведено, що досягнення сталого економічного зростання сільськогосподарського виробництва передбачає необхідність здійснення цілісної системи організаційно-економічних заходів, серед яких важливу роль відіграє забезпечення ресурсної збалансованості.

Наукова новизна. На основі зарубіжного досвіду доведено, що економічне зростання аграрного сектора має бути засноване на знаннях, інноваціях та інклюзивному зростанні.

Практична значущість. Враховуючи обмеженість фінансових ресурсів, пропонується змістити акцент підтримки аграріїв до місцевих бюджетів, доходи яких, починаючи з 2015 року, значно збільшились, тому

запропоновано започаткувати соціальну відповідальність аграрного бізнесу за недотримання сівозмін та недбале використання земельних ресурсів.

Отримані результати дослідження можна використовувати в діяльності управлінських органів сільського господарства і місцевого самоврядування.

Ключові слова: ресурси, економічне зростання, сільськогосподарське виробництво, ефективність, збалансованість.

Sokolska T.V. AGRICULTURE RESOURCES AND THEIR IMPACT ON ECONOMIC GROWTH OF AGRICULTURAL PRODUCTION

The purpose of the research is to study the possibilities of sustainable resource support of economic growth in agricultural production.

Methodology of research. The following methods were used to achieve the aim of the research: scientific knowledge: dialectical and systemic approaches - to study the relation between the phenomena and processes of sustainable economic growth in agricultural production, and determining their results and effect; systemic structural and statistical analysis methods - to determine the level of agricultural production resource support; functional method - to study the role of sustainable growth in agriculture and to strengthen the positive impact on poverty reduction of the rural population and to ensure employment in rural areas.

Findings. The research result is the analysis of the current status and trends of domestic agriculture resource potential forming, particularly labor and natural inputs.

It has been proved that achieving sustainable growth in agricultural production implies the need for an integrated system of organizational and economic measures, including the important role of resource balance providing.

Originality. On the base of international experience it has been proved that economic growth in the agricultural sector must be based on knowledge, innovation and inclusive growth.

The practical value. Having considered the limited financial resources, we suggest to shift the focus of farmers support to local budgets, the revenues of which since 2015 have increased significantly and to establish the social responsibility of business for non-agricultural crop rotation and careless land use.

Obtained results of research is possible to use in the activities of the management of bodies of agriculture and local government.

Key words: resources, economic growth, agricultural production, efficiency, balance.

Сокольская Т.В. РЕСУРСЫ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

Цель исследования заключается в изучении возможностей сбалансированного ресурсного обеспечения экономического роста сельскохозяйственного производства.

Методика исследования. Для достижения поставленной цели, в процессе исследования были использованы следующие методы научного познания: диалектический и системный подходы – для изучения связей между явлениями и процессами устойчивого экономического роста сельскохозяйственного производства, благодаря чему определено их причинно-следственную связь; системно-структурный и статистического анализа – для определения уровня ресурсного обеспечения сельскохозяйственного производства; функциональный – для исследования роли устойчивого экономического роста в аграрной сфере и усиления положительного влияния на преодоление бедности сельского населения и создания рабочих мест на селе.

Результаты. Осуществлен анализ современного состояния и тенденций формирования ресурсного потенциала отечественного сельского хозяйства, в частности природных трудовых и материально-технических ресурсов.

Доказано, что достижение устойчивого экономического роста сельскохозяйственного производства предусматривает необходимость осуществления целостной системы организационно-экономических мероприятий, среди которых важную роль играет обеспечение ресурсной сбалансированности.

Научная новизна. На основе зарубежного опыта доказано, что экономический рост аграрного сектора должно быть основано на знаниях, инновациях и инклюзивном росте.

Практическая значимость. Учитывая ограниченность финансовых ресурсов, предлагается сместить акцент поддержки аграриев в местные бюджеты, доходы которых, начиная с 2015 года, значительно увеличились, и предложено ввести социальную ответственность аграрного бизнеса за несоблюдение севооборотов и небрежное использование земельных ресурсов.

Полученные результаты исследования можно использовать в деятельности управленческих органов сельского хозяйства и местного самоуправления.

Ключевые слова: ресурсы, экономический рост, сельскохозяйственное производство, эффективность, сбалансированность.